

ГЕОРГІЙ СТЕПАНОВИЧ ПИСАРЕНКО

Наука України зазнала тяжкої втрати: 9 січня цього року пішов з життя видатний учений-механік академік НАН України Георгій Степанович Писаренко.

Г. С. Писаренко народився 12 листопада 1910 р. на хуторі Скрильники Кобелякського повіту Полтавської губернії в козацькій сім'ї. У 17 років він розпочав свою трудову діяльність, працюючи спочатку робітником-ремонтником в м. Полтаві, а потім слюсарем Нижньгородського автомобільного заводу.

В 1936 р. закінчив з відзнакою суднобудівний факультет Горьковського індустріального інституту і працював конструктором на заводі «Красное Сормово». Через рік був прийнятий до аспірантури Київського політехнічного інституту і за сумісництвом працював в Інституті будівельної механіки (нині — Інститут механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України). Так розпочалася його плідна наукова та науково-організаційна діяльність у системі Академії наук України.

Кандидатську дисертацію Г. С. Писаренко захистив у лютому 1941 р. Під час Великої Вітчизняної війни працював над розв'язанням проблеми підвищення міцності авіаційних двигунів — спочатку на Уфімському моторобудівному заводі, потім — у Центральному інституті авіаційного моторобудування. З 1944 р. він як учений секретар Інституту будівельної механіки займався відновленням роботи лабораторій установи.

Водночас викладав у Київському політехнічному інституті та продовжував фундаментальні дослідження нелінійних коливань механічних систем з урахуванням розсіювання енергії в матеріалі, результати яких стали основою успішно захищеної ним у 1948 р. докторської дисертації, а потім були удостоєні премії ім. М. М. Крилова АН УРСР.

У 1950 р. Г. С. Писаренко починає працювати в Інституті металокераміки та спеціальних сплавів (нині Інститут проблем матеріалознавства НАН України). Він очолює тут відділ, згодом — сектор, а ще через якийсь час стає заступником директора з наукової роботи. Відтоді вся наукова діяльність Георгія Степановича присвячена формуванню нового напрямку в механіці — дослідженню міцності матеріалів та елементів конструкцій в екстремальних умовах. У 1957 р. вченого обирають членом-кореспондентом, а в 1964 — дійсним членом АН УРСР.

У 1966 р. за ініціативою Г. С. Писаренка створено Інститут проблем міцності АН УРСР. Незмінним директором цієї установи він був понад двадцять років, а в 1988 р. став його почесним директором. Під керівництвом вченого тут знайшли розв'язання актуальні проблеми, які відбивали запити атомної енергетики, газотурбобудування, авіаційної, ракетно-космічної техніки та інших найважливіших галузей машинобудування.

Виняткову увагу Г. С. Писаренко приділяв вихованню молодих учених і висококваліфікованих інженерів. Він підготував 45 докторів і 180 кандидатів наук, понад три десятиліття очолював кафедру опору матеріалів Київського політехнічного інституту, був головою спеціалізованої вченої ради при Інституті проблем міцності НАН України.

У 1969 р. Г. С. Писаренко заснував міжнародний науково-технічний журнал «*Проблеми прочності*», який під назвою «*Strength of Materials*» видається у США. Він — автор понад 800 наукових публікацій, серед яких 50 монографій, підручників та довідників, чимало з них перекладено іноземними мовами.

Багато сил і енергії віддав Георгій Степанович науково-організаційній роботі в системі НАН України. Був головним ученим секретарем, віце-президентом, членом, а останнім часом — радником Президії НАН України.

Ім'я Г. С. Писаренка широко відоме вітчизняній та світовій науковій громадськості. Він був дійсним членом Міжнародної академії астронавтики, Американського товариства випробувань і матеріалів, Російського національного комітету з теоретичної та прикладної механіки, Президії Національного комітету України з теоретичної та прикладної механіки, головним редактором журналу «*Проблеми прочності*» та членом редакційних колегій багатьох науково-технічних журналів.

Наукові досягнення вченого високо оцінені державою та науковою громадськістю. Його нагороджено орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, Жовтневої Революції, «За заслуги» II ступеня, численними медалями; удостоєно високих звань — лауреата Державних премій України (1969 та 1980) і СРСР (1982), Заслуженого діяча науки України (1973), золотих медалей Словацької академії наук та науково-технічного товариства Польщі; обрано Почесним соросівським професором.

Невблаганна доля обірвала життєвий шлях Георгія Степановича Писаренка — визначного організатора науки, талановитого вченого, засновника наукових шкіл з проблем міцності матеріалів і елементів конструкцій та нелінійних коливань дисипативних систем, чуйної і доброзичливої людини, патріота, творця, вчителя. Світлу пам'ять про нього назавжди збережуть усі, кому пощастило його знати і працювати з ним.

Президія НАН України
Відділення механіки НАН України
Інститут проблем міцності НАНУ